

Tosama

Interni časopis TOSAME d.d. • December • Inventurna številka 96 • Leto XXXI

HLAČNE PLENICE

- novosti iz sveta in od doma

Tako imenovana "vojna" med največjima dvema izdelovalcema plenit K+C, ter P&G zadeva vse izdelovalce plenit.

Vojna se kaže v nižanju cene, nakupih manjših proizvajalcev, stalnem uvajanju patentnih novosti, ter kršenju patentnih pravic.

Zadnja številka štirinajstdnevnik NONWOVENS MARKET obvešča, da P&G umika iz Evrope znano cenejšo vrsto hlačnih plenit blagovne znamke LUVS, da bi pridobila več prostora na prodajnih policah za svoje dražje PAMPERS hlačne plenice. Ta ukrep je povzročilo napadalno oglaševanje K+C plenit blagovne znamke HUGGIES. Čeprav je delež P&G pri prodaji v Evropi 50% (Nemčija, Britanija, Francija, Španija, Italija...) K+C pa pol manjši je K+C-jev odkup francoske Peadouce od

Mölnyckeja, nakup češke tovarne plenit, ter pričakovani novi nakupi v Nemčiji, ter vzhodni Evropi (kamor štejejo tudi nas) zaostril "plenično vojno".

Rezultat konkurenčne vojne so tudi zadnje novosti pri enkrat uporabnih otroških plenitah: namestitveni trak z vtisnjenjem (gravuro), ki omogoča enostavno prepenjanje (N.M. september 96), uporaba sode bikarbone za "odstranjevanje" neprijetnega vonja v plenici in celo uporaba obdelanega kurjega puha kot superabsorbensa (Medical Textiles avgust 96).

Podrobnost položaja LUVS plenit, ter KOBACAJ plenit je le v deležu prodaje. KOBACAJ ima na domačem trgu 4 % delež, LUVS je imel v Evropi 2 % delež. LUVS se je umaknil iz Evrope, v TOSAMI pa smo se odločili za drugačno - pot izboljšav.

V novembru izdelane enkrat uporabne otroške plenice so mehkejšje in bolj vpojne. Izboljšavo smo dosegli z uporabo posebne vrste celulozne pulpe, ki po stisnjenju ostane mehka in ostane stisnjena, to je -tenka. Lice plenice ne bo imelo več karo odtisa ampak bo zaradi stisnjenja z gladkim valjem brez kanalov, ki so povečevali nevarnost grudenja jedra.

Zaradi zmanjšanja uporabe lepila za zlepljenje površinske vlaknovine z jedrom bodo pleničke hitreje vpijale.

Uporaba izboljšane, zmoglivejše zelo vpojne snovi, ter povečanje njene količine bo izboljšalo občutek suhosti. Odstranitev srednje plasti tissue papirja, ki

INVENTURNA TOSAMA

Po poletno - avgustovski Tosami, ki je izšla kot zadnji izvod mesečnega glasila Tosame, je pred Tosamovci še zadnja Tosama letnika XXXI.

Tokratna Tosama je poimenovana za inventurno zato, ker je v njej zbrano, objavljeno gradivo, ki je bilo v veliki večini pripravljeno še v času rednega mesečnega izhajanja časopisa.

V inventurni Tosami so objavljene tudi zahvale, ki so prispele v zadnjih treh mesecih, čeprav so nekatere zaradi tega starejšega datuma, pa objavljamo vse, pač v skladu z obljubo naročnikom, da bodo njihove pisne zahvale objavljene. F. V.

ni izboljševal kakovosti plenit pa bo omogočila, da bi ostala cena izboljšanih plenit lahko nespremenjena.

Navedena izboljšava je le prva stopnja večjih preureditev, ki bodo verjetno izvedene in obsegajo posodobitev oblike jedra, možnost izdelave več tipov otroških plenit, vgradnjo namestitvenega traku za spenjanje plenice, ter dopolnitev pleničke z dvigajočo ograjico.

Te dopolnitve bi podelile naši KOBACAJ plenički ob minimalnih stroških videz PAMPERS plenit, še posebej zato, ker bi tudi pri izgledu in izvedbi vrečke posnemali PAMPERS pleničke.

V. D.

SINDIKALISTI NEROŽNATO O "TOSAMI"

Rekli so 12. 09. 1996:

Marjan MERKUŽIČ

... časopis s sedanjo vsebino ne bomo preveč pogrešali...

Marko BURJA

... izhajanje časopisa s tako vsebino ne bomo pogrešali...

Tomaž BREZNIK

... menim, da je časopis vse manj "naš" in ga ne bomo pretirano pogrešali...

SPOŠTOVANI SODELAVCI
VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE IN
OBILO USPEHA IN ZDRAVJA
V PRIHAJAJOČEM LETU 1997

VAM ŽELI

ZVEZA SVOBODNIH SINDIKATOV
SLOVENIJE V DRUŽBI TOSAMA

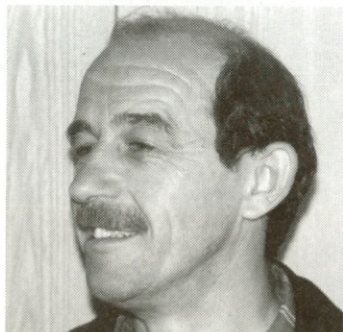
TOSAMINA SEPTEMBERSKA MINI ANKETA

V tokratni mini anketi smo sogovornike in sogovornice (ki jih pa ni tako lahko najti) vprašali za mnenje o najnovejši Tosamini reklami za tampone Viriana v kateri nastopa znani Jonas Ž.

ALI STE VIDELI REKLAMO ZA NAŠE NOVE TAMPONE IN KAJ SI MISLITE O NJEJ ?

DRČAR MILAN

Reklama je dobra, nov svež pristop. Zaradi drugačnosti je precej opazna, kar je za reklamo tudi pravilno. Lahko bi rekel, da je rahlo šokantna.

RAZPOTNIK ANICA

Reklama je dobra. Deluje mi malo smešno, ker sem navajena, da izdelke za intimno nego reklamirajo ženske, kar se mi zdi tudi bolj primerno. Drugače pa je Jonas Ž. kot moški na reklamah zelo dober.

ŠUŠTAR ANDREJA

Reklama je zanimiva. S takimi malo šokantnimi reklamami bi lahko začeli že pred leti. Jonas Ž. je zelo popularen med mladimi dekleti, zato upam, da bo prodaja med njimi porasla.

GRUJIČ SAŠO

Reklama se mi zdi dobra. Mislim, da je za uspešen prodor marketinga na trgu to kar velik uspeh, ker reklama deluje vpadljivo in šokantno. Nismo navajeni, da moški reklamirajo ženske izdelke.

GRČAR ANI

Za reklamo mislim, da je neprimerna. Take intimne zadeve bi morale reklamirati ženske.

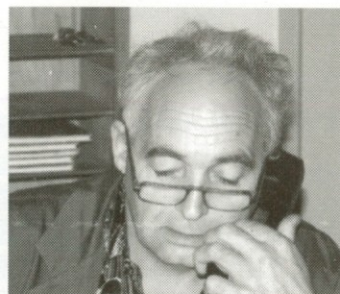
JERMAN JOŽI

Reklama se mi zdi dobra. Je pa bolj primerna za mlada dekleta, ki večinoma obožujejo Jonasa Ž. Upam, da bo reklama "vžgala".

SLAPAR MARJAN

Reklama mi je všeč, bila pa je premalo objavljena, tako, da je tudi vsi delavci niso videli. Moje mnenje pa je, da bi bilo bolje, če bi intimne ženske zadeve reklamirala ženska, npr. Brigita Bukovec. V bodoče naj bodo na reklamah ženske, kar je tudi bolj primerno.

BRINŠEK ROBERTA

Reklama se mi zdi zelo posrečena.

LIČKALI SMO

Marsikdo današnje generacije sploh ne ve, kaj to je: ličkanje.

Današnji "jezikoslovci" iščejo razna butasta imena za kmečka opravila, o katerih sploh nimajo pojma, izumljajo pa nova in nova imena za stvari, opravila, ki so že davno pogruntana. Ko čemiš v svoji pisarni in čakaš, da bo priletela ptička s svežimi novicami, se na terenu dogaja marsikaj zanimivega, kar gre navadno mimo nas.

Sam sem doživel nekaj, kar mi je ostalo v spominu izpred dolgih štirideset let.

Kaj naj bi bilo takega? O, ličkanje koruze! Na "podu", kot so takrat rekli, se je kup potrganih koruznih storžev večal iz ure v uro. Vsakič, ko smo zaslišali vriskanje, lahko bi rekli tudi tuljenje malo "cepljenih" trgačev se je kup koruznih storžev povečal, domača "gazdarica" pa je v svoji glavi že računala, koliko litrov "šnopca" bo zakopala pod kupe koruznih storžev. Čeprav je bilo na takih ličkanjih pijače več kot dovolj, pa je bilo prisotno nekakšno tekmovanje, kdo bo izpod koruznih storžev prvi potegnil steklenko s "kačjo slino". Precej dobro se še spominjam, kako so na tem ličkanju obrali vse neprisotne do golih kosti. Seveda besedno, niso pozabili niti grehov staršev, pa čeprav so bili še tako kočljivi. Važno je bilo, da jih ni bilo poleg. Mladež, ki smo z odprtimi usti poslušali, kaj modrujejo starejši večine stvari takrat nismo razumeli, jih pa današnji toliko bolj.

Sam sem bil včeraj na takšnem ličkanju. Pobiral sem storže z velikega kupa, ki ni in ni hotel postati manjši. Trgal sem liste z njih, puščal tri ali štiri, odvisno od velikosti storža in jih podtikal deklici, ki je sedela poleg mene. Ker nisem imel v glavi drugih misli ob slekovanju korusze sem pomislil tudi na bolj praktično stvar: kaj ko bi lahko tako slačil kakšno brhko mlado dekle? Slečeš jo ti, obleče pa naj se sama, če se hoče! Sanje, ki jih prinesejo leta. Te sanje včasih podaljša denar, vendar tudi prej ali slej minejo.

Sanjarnjenje je prekinila hčerka, ki je prinesla vzpodbudo za delovno storilnost, to je tiso "kačjo slino", ob kateri so jeziki postali še zgovornejši, resnica pa je dobivala novo obliko. Prihajal je nov konvoj silaže, z veseljem sem šel med "tlačilce", ki smo hodili

gor in dol, sem in tja, posebno v vogalih je bilo treba še bolj potlačiti, ker tja s traktorjem ne more blizu. Za mene je bilo vse to novo, vendar sem v vsem užival. Ko so drugi tlačilci odšli, sem se hotel preizkusiti, koliko še zmorem. V počasnem teku po silosu, ki sem ga tlačil, sem hotel preizkusiti, koliko še zmore moj stroj. To sem jaz. Ne veliko. Žal.

Sedaj pa še o tistem, o čemer sem se pravzaprav namenil pisati. O ježkih. Enkrat sem o njih že pisal, vendar je bil takrat le eden, precej velik in len. Čepel je na istem nestu, dal sem mu jabolko pa ni reagiral. Panda se je divje zaganjala vanj, pa je ni "smirglal", saj so bile njegove številne bodice zanj preveč. Včeraj pa, ko sem se šel ličkarja korusze sem doživel nekaj, kar si tudi v sanjah ne bi mogel zamisliti. Spoznal sem družino ježkov! Ko smo "kožuhali" koruzne storže, je domača mati pripovedovala, da vsak večer, tam okrog sedme ure pride mleko pit družina ježev. Mati, oče jež in dva mladička.

Nisem mogel verjeti, vendar, ko me je peljala v listnik, kjer so imeli nastilj za živino in mi je s prstom pokazala naj bom tiho, se je začelo nekaj dogajati. Izpod trave in listja se je pojavil majhen rilček, za njim pa kup bodic. Majhna kepica se je napolnila k skledici z mlekom. Za njo je prišla še ena kepica bodic. Ne vem, ali je bila ona, ali on, nežno sem jo prijel za boke in jo prinesel k skledi z mlekom. Hlastno je pila(piv), kot bi bilo v njegovem življenju to zadnja stvar.

Pa ni bila, mislim tista grda zadnja satvar, saj se je zanje pojedina šele začela. Pozabil sem povedati, da sta prišla tudi njihova očka in mati. Oče je bil precej zajeten, počasi okrogel, deloval je leno, mamička pa je bila manjša, vendar neverjetno okretna in hitra. Nisem je mogel ujeti, da bi jo nesel k skledi z mlekom. pustil sem jo pri miru, sama je prišla do posode z mlekom, vendar, ko sem šel na ogled čez nekaj minut, sem imel kaj videti: okoli sklede se je gnetlo kar pet bodečih kepic. Mama, očka in potomstvo.

Kaj podobnega še nisem imel priložnosti videti, vi blokarji pa najbrž tega ali podobnega najbrž ne boste nikoli doživeli. Ali pač, mogoče vam bo prišel na obisk sosedov udav. Ni sicer mucek ali veverica, je pa najbrž prijeten občutek, če se okrog reber ovije vašemu sosedu, ki ga imate nadvse "radi".

Rad imam živali, rad imam vas, torej imejmo se radi med seboj!

T. S.

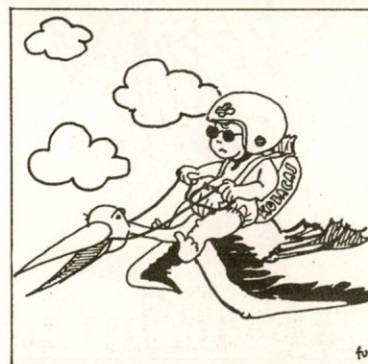
IZTRGANA CITATA

Iz prve številke mesečnega glasila TOSAME (Tosama št.1, letnik I, oktober 1965, stran 6)

Za vse navedene artikle smo imeli velika naročila, ki pa jih zaradi premajhne proizvodnje žal nismo mogli realizirati. Velik pritisk naših strank je še posebno za vato in damske vložke, za katere imamo kljub povečanju mnogo premajhne kapacitete. Poleg velikih potreb damskih vložkov na domačem tržišču, gre skoraj polovica naše proizvodnje le-teh v izvoz. Tako smo bili prisiljeni vsa prejeta naročila zmanjševati, nekatera pa celo ne sprejeti, kar pri strankah povzroča nezadovoljstvo.

Iz zadnje številke mesečnega časopisa TOSAME (Tosama, št. 8, letnik XXXI, avgust 1996, stran 3)

Ključni problem poslovanja družbe TOSAMA je še vedno v nezadostni prodaji z ozirom na razpoložljive delavce in strojne proizvodne zmogljivosti. Tako smo v prvi polovici leta 1996 prodali le 86 % od načrtovanega obsega oziroma za 13 % manj izdelkov kot lani v istem obdobju. Prodaja pada tako na sanitetnem kot higienskem programu s približno enako dinamiko.

TOSAMIN IZBOR

NEVENKA SLAPAR

Le nekaj dni pred pričetkom novega šolskega leta me je pot na razgovor zanesla v majhno, idilično vasico ŠKOCJAN, le streljaj od Studenca, ki s svojim lepim Poletnim gledališčem - avditorijem v vznožju gozdička, vedno bolj slovi po velikem številu organiziranih najrazličnejših kulturnih prireditvah.

ŠKOCJAN mi ni čisto neznana vas, saj sem pred leti zaradi priprave in izvedbe sindikalnih zabav (prvomajskih piknikov) Tosame večkrat z najrazličnejšimi vzroki pomoči in sodelovanja potrkal na marsikatero duri hišnih vrat. Npr.: Ivanke Ogorevc, Marjana Merkužiča, Bernarde Resnik itd....Tokrat pa sem potrkal tudi na vrata prijetne starejše hišice s števil. 6. Po domače se reče pri Phačevih, kjer s številno družino živi sodelavka NEVENKA SLAPAR.

Ker zabav ni več, je bil razlog povsem drugačen ali enak vsem predhodnim TOSAMINIM IZBOROM. Gre kajpak za namen se pogloblje, zasebno spoznati se z našimi sodelavkami in sodelavci.

Če se smem malo pošaliti, me je zanimala predvsem formula $(1 \times 2) + 1 (+ 1 \times 2)$.

Ne, pogovor z Nevenko in moja radovednost nista imela nič skupnega z matematiko. Preprosto. Izvedel sem in seštel, da imata z možem Tonetom kar pet otrok,

toliko bolj odgovornega a lepega družinskega življenja.

Približno takole sem razmišljal, ko sem se v kuhinji Phačeve domačije pogovarjal s sodelavko Nevenko. Lepo, kot že dolgo ne. Najprej se predstavita najstarejša: Jernej in Julijana. Trinajst let jima je in letos bosta pričela obiskovati 7. razred osnovne šole v Dobu. Verjetno zato, ker je Jernej 11 minut starejši od svoje sestrice - dvojčice, on pristavi za kavo. Spoznam še drugo deklico

kar je za današnje čase že prava redkost. In tudi to še ni vse. Vse postane še bolj zanimivo, ko izveš, da je mamica Nevenka kar dvakrat rodila dvojčke. Prvič v letu 1982 in letos aprila še enkrat. Vmes pa je na svet "privekala" še ena deklica.

O, la, la! Mamica, ki se ni ustrašila ničesar. Prednjačila je ljubezen, dobrota in vse ostalo, kar sodi k človeški toplini. Prav gotovo tudi ateja Toneta splet okoliščin, moč narave ali morda Bog, uvršča med tiste ljudi - očete, ki s pokončno držo, trdim delom in očetovsko predanostjo ne zanikajo trdne volje do še

Romano. Z desetimi leti bo letos zakorakala v 4. razred. Skoraj ne opazim, da v naročju pestuje bratca Marka. Dečka iz zadnjega para skupaj z Juretom. Slednji, ki je 7 minut starejši in je prijetno spal. A, ko se je zbudil, je bil "žumbus" popolen.

Na ta razgovor se nisem prav nič pripravil. Imel sem prav kajti že takoj na začetku pogovora z Nevenko spoznam, da tokrat le ne bo šlo čisto po "starem kopitu". Življenje te družine se mi je vendarle zazdelo nekoliko drugačnejše. Predvsem razmišljam o številčnosti. O sreči, velikih skrbih, dobroti

in nedobroti, o iznajdljivosti, vsakodnevnih naporih, tudi bolezni, odrekanju in še o čem. Zelo malo ali skoraj nič pa o izobilju, dopustih, lepem prostem času, zabavi itd....

Tega si NEVENKA z možem in otroci v dani situaciji preprosto ne more privoščiti. Ne razumite me napačno. Ne želim pisati "v luči" sporočanja revščine in prošenj, še najmanj ne!

Predvsem o življenju, ki je nepopisno lepo, bogato in ki je nastalo iz ljubezni ter tudi

drugem naročju. Tudi mojem. Saj veste, da so očala otrokom še posebno všeč. Dudke, privezane na vrvicah, stekleničke čaja vse naokoli in njuna nenehna radovednost, ki jo vseskozi dopolnjujejo pristrčni nasmeški, so nas resnično vseskozi spravljali v dobro voljo. Tudi njunega starejšega bratca in sestrice, ki že marsikaj vejo in znajo o tem, kako nadomestiti mamine in očijeve "čarovnije".

"Nič ni čudno, nadaljuje Nevenka, da sta takšna korenjaka. Kar dobro sta me

"Ko so bili trije je bilo nepremerljivo lažje. Kaj hočeš, vedno iščeš sprotne rešitve na vseh področjih, ki zadevajo nujnost stroškov. Dopustov in zabav se seveda ne moremo privoščiti. Jernej je rad gasilec. Julijani in Romani pa tudi ne bi želela odvzeti ljubezni do glasbe. Živimo pač skromno. Navajeni smo vsak tolar še kako racionalno obrniti. Če pa že kdaj kam "skočimo" je to običajno obisk sestre Stanke v Dobovi."

"Včasih morda le pomisliš o spoznanju ter o željah po boljšem. Vedno pa izstopi občutek in dejstvo, da je pač realnost, kakršna že je tista prava, zapisana času in podrejena temu, kar imaš najrajši. Vsekakor je veliko veselje spoznati in začutiti dobroto tistih, ki te hočejo razumeti, ti pomagati in stati ob strani. Kar veliko je teh dobrih ljudi. Najbližji sorodniki, sosedje in drugi vaščani, nekatere sodelavke in sodelavci, gospod župnik in celo ljudje, ki jih doslej sploh nismo poznali. Svojo neprecenljivo vrednost imajo tudi pomoči in sodelovanja z nekaterimi podjetji (KOLINSKA, HELIOS) in še nekaterimi drugimi, ki nam z dobro voljo resnično veliko pomagajo."

Kaj pa TOSAMA? Nevenka v nekakšni zadregi in skeptičnosti do odgovora, skomigne z rameni, kot da o tem ne želi spregovoriti. Pa vendar.

"Lahko bi rekla, da skoraj nič. Spominjam se edinega obiska sindikata še v času moje nekoliko daljše predporodniške bolniške odsotnosti. Ne vem, kaj reči. Vseeno mi seveda ni. Morda je sedemnajstletni delovni staž v TOSAMI za kaj takega le premalo? →

usode sklenjene z zakonsko zvezo pred dobrimi štirinajstimi leti.

Nevenka se nasmehe: "Res je čudno, ali ne? Iz bloka na Škerjančevem pa na kmetijo! Vsaj takrat je bilo še tako. Pri Tonetu doma so imeli nekaj svoje zemlje, v večini pa v najemu. Pri močeh sta bila tudi mati in oče. Nastopil je splet okoliščin, ki je moral nekaj spremeniti. Že samo prvo rojstvo Jerneja in Julijane in nato Romane. Pa bolezen moževih staršev, služba ni bilo lahko. V hlevu smo govedi nadomestili s kozami. Predvsem zaradi mleka, ki je veliko pomagal pri zbolšanju zdravstvenega stanja Romane. Punčki je namreč pljučnica pustila kar hudo astmo. Za sproti pa zredimo tudi kakšnega pujsa. Brez kužkov pri otrokih pa tako in tako ne gre. Kar drži, da beseda "vrtičkanje" nekako sodi v kontekst našega trenutnega kmetovanja"

Ko pestuje Jureta, Nevenka duhovito govori, kot bi vedela, kaj vse me še zanima. Pozorno jo poslušam, si beležim in sem ter tja s pogledi bežno preskočim prostor kuhinje. Štirimesečna korenjaka sta seveda vseskozi v središču pozornosti. Zdaj v enem, zdaj v

namučila. Jure je imel 3300 g, Marko pa 2970 g porodne teže. Sedaj ko ju opazujem, sem srečna in še pomisliti ne smem, da bi smelo biti drugače in tudi ponosna sem glede te nič kaj lahke odločitve. Težave so. Seveda. Trije v šoli, dva v naročju ... malo spanja in obilico dela. Življenje pa? Saj veste, kako je vse drago. Zdveva delavskima plačama res ni lahko. Z možem marsikdaj premišljujeva, kaj je še moč napraviti, da bi bilo otroštvo najinih otrok čimlepše. Brez prikrajšanja, odpovedovanja pač ne gre. Bo že nekako šlo, si rečeva in kujeva nove izkušnje našega družinskega življenja."

Nevenka me je prepričala v razmišljanje, da to res ne more biti lahka in preprosta izkušnja. Že sama huda obremenitev "hišnega proračuna" ti da misliti, koliko rabiš, da nahraniš, oblečeš in vzgajaš kar pet otrok. Da vzdržiš hišo, plačuješ položnice, da lahko koristiš svoj osebni avtomobil. Da otrokom kupiš šolske potrebščine in da sem ter tja ne pozabiš, da so vendar otroci, ki rabijo in so vredni tudi drugih starševskih pozornosti.

GORSKI IZLET NABAVE

Ideja je padla med malico, ko je bilo vreme točno takšno kot pred dvema letoma, ko smo bili nabavniki v Stari Gorici v Italiji. Nostalgija nas je prevzela in počasi je v nas rasla tiha želja - dajmo, ponovimo izlet, pojdimo tudi letos nekam, da videmo vsakdanjiku.

Kam? Ko se enkrat odločiš da greš, potem moraš najti še destinacijo, ki je sprejemljiva za vse. Tokrat ni bilo le vprašanje denarja (kot je vedno), temveč tudi vprašanje telesne kondicije. Med tremi predlogi smo končno osvojili idejo - Golica in Bled.

Kdaj? Čimprej; ko bodo narcise. To idejo smo osvojili in Majda je klicala na Golico (v koč, kjer smo naročili kosilo) in oskrbnica nam je svetovala, da pridemo en teden po prazniku narcis. Strinjali smo se, saj bi tudi nas motila prevelika gneča. Gore mora

človek dojeti v vsej njihovi veličini in mir je že ena teh veličin.

Odločili smo se, da gremo 08.06.1996. Imeli smo še tri tedne za prepričevanje svojih domačih, da nam odobrijo en dan mimo utečenega ritma.

V naši družini imamo pravico glasovanja vsi (pravico veta imata le starša) in ko smo se pogovarjali o izletu, je moja hči z velikim, žalostnim pogledom zrla vame. Vprašanje je bilo razložno vidno - kaj pa jaz, ne pozabi name. Ne da bi se posvetovala z ostalimi, sem ji pomagala obdržati očke suhe in i pokimala. Da, seveda, če boš pridna, če boš če bodo tudi ostali za, vendar mislim da bodo - seveda, da boš le zdržala, veš ni tako blizu (za tvojih 6 let), pot je dolga, vroče bo.

Kako resnično, vse to in še več. Nihče še ni bil na tem vrhu in naši načrti so bili le ocene,

ki niso temeljile na izkušnjah. Ne, ne prehitevajmo dogodkov - ne boste v naprej izvedeli stvari, ki jih morate doživeti z nami spontano, skozi moje opise.

Kdo bo šel z nami? Mi, vsi nabavniki, naši otroci in Vinko Zalokar, naš član v rezervi. Nestrpnost, ki se je potihoma naselila v nas, je bila podobna šolskim letom, ko smo s posobno nestrpnostjo pričakovali končni šolski izlet.

Kako pripotovati do izhodiščne točke, to je koč pod planino Golica, Pri Fencu? Sklenili smo, da je najceneje staviti na domačega konja. Ker smo bili vezani na dve destinaciji - domžalski in gameljski, smo se odločili za lastne osebne avtomobile. Dva avtomobila iz Domžal bi se skupaj s posadko zbrala jutraj - 10 minut pred 7 uro pri Vinku Zalokarju in se okrepčala s kavo. Mi gameljski del pa bi imeli odhod ob 7. uri.

Kaj vzeti s sabo? Iz izkušenj, ki jih imamo kot hribovski narod, smo se odločili za preventivno varianto. Ta vsebuje poleg vode, spodnjih majic, rezervne srajce, anoraka še kačjo slino, sendviče, prvo pomoč in fotoaparata. →

→ Morda? Ne vem. Res pa je, da z možem nisva vajena prositi in uveljavljati kaj več, ali samo tam, kar je družbena močnosat. Drugačni načini so le preveč odvisni od tistega, kar ni v najini navadi.

Bo že nekako šlo. Vesela sem, da imam šoferski izpit. Vsi družinski opravitki od nakupov v trgovinah, Zdravstvenega doma, Osnovne šole, Glasbene pole v Domžalah,

kamor že pet oz. tri leta z veseljem hodita Julijana in Romana, vse do cerkve ipd..., še kako potrjujejo nujnost avtomobila pri hiši. Včasih veliko težav nastane tudi zaradi štiriizmenskega dela moža Toneta. Sedaj še kljub vsemu nekako gre. Kako pa bo čez enajst mesecev, ko se mi bo iztekel porodniški dopust res ne vem povedati. Še manj pa pomisliti na to, da bi ostala doma."

Preostane mi še nekaj časa, ki ga namenim izrazu želja Nevenkinih otrok.

Jernej kar precej resno pove, da bo nekoč najbrž kuhar ali mesar.

Julijanina predanost glasbi - violončelu skoraj ne kaže na kaj drugega kot postati glasbenica. Morda edino le vzgojiteljica. Romana se sicer prijazno smeji a skoraj ne zmore skriti želje, da bi čimprej najrajši odpravila astmatske težave. Jurček in Marko pa

Prava fantiča za svoj čas in svet, ki ga živita.

"Fučka se jima in veselo kažeta jezička. Komu, je težko ugotoviti. Vsekakor pa lahko upravičeno domnevamo, da že kažeta znake, da bosta morda nekoč prijela trobento in klarinet in tako veliko pripomogla k vedremu življenju prijetne in skromne družine Phačeve Nevenke in Toneta.

Poslovim se in predno se odpeljem, se za spomin z Romano fotografiram v hlevu z

njunima kozlicama in še nekaj časa opazujem kraj, ki mi ni neznan in za katerega vem, da tod živijo ljudje dobrih navad. Seveda pa se mi v mislih prepletajo povsem sveža spoznanja, ki sem jih z veseljem v premislek zapisal vsem vam, spoštovane sodelavke in sodelavci.

Za to ti Nevenka, iskrena hvala v želji po vsem najlepšem in najboljšem vsej tvoji prijetni družini.
M. Š.

Petek, dan pred odhodom. Vse tako kaže, da bo vreme držalo. To breme nas je pritiskalo že ves teden in vsak večer smo z upanjem gledali vremensko napoved. Sedaj, v petek, dan pred turo, zremo skozi okna proti planinam z optimizmom in veliko željo, da bi se sonce z nami odpravilo na izlet.

Pripravimo samo še sendviče, nahrbtnik, gozdarje, poskrbimo, da so otroci že zgodaj zvečer v postelji in zaključili smo priprave.

Končno. Prišlo je jutro in polni optimizma smo se dvignili z objema rjuh. Še tuš, zajtrk in že smo z dobrimi željami naših domačih odrinili od doma. Midve s Pio sva pobrali še njeno sestrično Manco, ki se nam je tudi pridružila, tako da bo naša Pia imela

je pivo odplaknilo skrbi pred vzponom na vrh, ki se je ves mogočen dvigal nad nami. Postanek smo izkoristili tudi za zaščito pred soncem, ki nas je že kar prijetno grelo in obljubljalo vroč, naporen dan.

Pripomb in smeha polni smo se poslovili od Vinka Z., ki je zaradi gipsa na nogi žal moral ostati v koči. Takoj za kočo smo že zagriznili v strmino, ki je nekaterim predstavljala življenjski izziv in s turbo hitrostjo so premagali nekaj prvih odsekov. Ostalim, ki smo poleg nahrbtnika nosili s sabo še nekaj kilogramov lastnega viška, pa je modrost prognozirala, da jih bomo že ujeli in to takoj, ko bodo porabili vso začetno vneto.

Prognoze so se uresničile. Že po 10 minutah

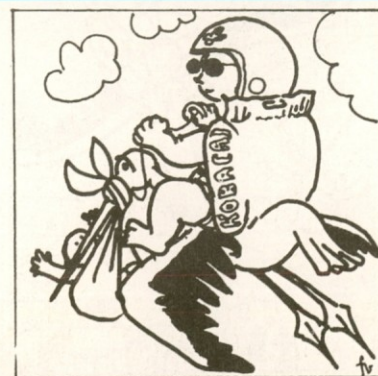
s soncem obsijana na grebenu pred nami. Tako blizu pa vendar tako daleč.

Otroke in Vanjo je želja odlepila od nas in kar poleteli so proti koči. Nekatere med nami so vročina, težki nahrbtniki in lastna širina pritiskali na stezo, ki se je vsa bela vila v višino.

Klopca. Končno. Kako prija 5 minut postanka preden zapustimo objem gozda! Koča je bila sedaj le še streljaj nad nami in zadnji kos poti je bil obsijan z vročim soncem.

Vsak po svoji moči smo se po različnih poteh pognali do koče. Otroci so sedeli na ograji pri koči in nam mahali ter nas vspodbujali pri zadnjih metrih vzpona.

Tako. Pa smo pri koči. Veliko ljudi je že uživalo okoli nje, lovilo sončne žarke in polnilo svoje rezervarje s hrano in pijačo.

moralno pomoč v svoji generaciji. Veselo smo klepetale in pot do Jesenic je minila ne da bi vedele kdaj. Malo pred dogovorjenim časom smo se ustavile na mestu, kjer je bilo po dogovoru zbirališče. Bile smo prve in z nestrpnostjo smo pričakovale ostale. Ob povratku iz trgovine so me že čakali naši, v polni bojni opremi. Občudovali smo drug drugega, saj smo sedaj izstopili iz naših vsakdanjih kalupov (oblék) v planinske uniforme. Smehu ni bilo konca. V gosjem redu smo se končno odpeljali proti koči pod Golico - do Fenca. Kot bi mignil smo na parkirišču pod kočo. Majda je šarmirala v novih gozdarjih. Ostali smo obuvali stare in jo dražili, da so njeni gotovo turbo. Preverili smo pumparice in kape, si naredili nahrbtnike, smučarske palice in pokrivala ter se odpravili na pot. Dobrih 50 metrov in že je prvi postanek. Oskrbnica koče nas je vsa nasmejana čakala pred kočo. Odpeljala nas je na prvo preventivno mazanje - mazanje želodcev. Nekateri so ostali pri drugi kavi, drugim pa

hoje smo dohiteli prvega zahnanca in takoj za njim ostale.

Vzpon so pozdravile prve kapljice znoja, ki so se prikazale na čelu bolje hranjenih. Ustavili smo se in pojedli prve koščke čokolade. Voda je bila najboljša pijača ta hip. Po 5 minutah smo ponovno grili kolena, srečevali sotrpine, ki so se že vračali z vrha ali pa nas vsi zagnani prehitevali. Naš cilj pa ni bil v časovnih rekordih, ne, naš cilj je uživanje. Korak za korakom smo se dvigali in kar verjeti nismo mogli, ko nam je pogled objel dolino z vasjo Planina pod Golico tam daleč, globoko nekje pod nami. Ponovno se je zmanjšala količina vode v čutarah, čokolada se je prijetno topila v naših želodcih. Še nekaj vzponov in že je pogled pozdravil kočo visoko nad nami. Tako blizu je bila pa vendar je razum dopovedoval, dani vse tako na dlani, da bo pot še dolga. Res je bilo tako. Dokler je nismo videli, smo hodili povsem brez vsakih tekmovalnih želja, sedaj pa je bilo vse drugače. Vsa mogočna se nam je smejala,

Preoblekli smo mokre majice in srajce ter pričeli zmanjševati vsebino nahrbtnikov. Kakor jame brez dna smo vsrkovali pijačo, sendviče, banane, rozine in orehe.

pogled s prvega grebena nam je poplačal vse odrekanje. Kot prerocene smo osvojile vrh. Prvi sta bili dekleti Manca in Pia, za njima Vanja, zadnji pa midve z Majdo.

Vpisali smo se še v evidenčno knjigo ter poslikali zmagovalce, ki smo se sedaj končno vsi prigrizli do kože.

Fantje so solidarnostno priznali, da najlepši del - osvojitve vrha - prepustijo nam. Ostali so pri koči.

Pogumno smo prevzele obvezo nase in se podale v osvojitve zadnje etape poti. Pot se je vila med gorskim rastlinjem. Veter, ki je pihal, nam je hladil obraze. Prav prijetno je bilo hoditi to zadnjo urico do vrha. Že

Zmagoslavje, Da. Vsak cilj je zmagoslavje svoje vrste. S polnimi pljuči smo vdihovale svež gorski zrak. Pogled je božal reko Dravo, ki se je leno vila med vasmi na koroški strani.

Takrat, tam gori, na prepihu z vseh strani me je prijelo, da bi kot ptica razprla krila in zajadrala med temi grebeni, ki so se strmo razlivali proti dolini. Tako blizu se nam je vse zdelo, tako čisto, tako nebeško lepo. Nekaj fotografij za dokaz in že smo se spuščale nazaj v dolino. Pio sem morala opozoriti, da ji bo hoja navzdol težja, da noga hitreje klecne, da se kamen odlepi od podrasti in naj bo bolj pozorna. Kar pričakovala sem, da ne bo razumela kaj ji govorim, dokler se ne bo prvič neprevidno zložila po tleh. Resnično. Ko sva skupaj opazovali tisto kapljo krvi, ki je prilezla izza prašnega kolena mi je obljubila, da bo sedaj previdnejša. Res je bila. Spuščale smo se po hitrejši - strmejši varianti (dve poti sta vodili na vrh - počasnejša in hitrejša). Kaj kmalu smo obžalovale to odločitev, saj je bila pot slaba, polna slabo izhojene, prašne zemlje, ki se je strmo spuščala med posameznimi skalami.

Kmalu smo bile pri koči in fatje so nas navdušeno pozdravili. Še nekaj soka smo popili in odšli. Pol ure pod kočo je Matjaž potožil, da ga boli noga. Vzela sem elastični povoj in mali gleženj je bil hitro oskrbljen. Matjažu pa to ni povsem odpravilo

bolečine, zato ga je očka Dušan nežno dvignil na svoj hrbet in odnesel po poti proti dolini. Pri tovorni žičnici pa smo se dogovorili, da onadva počakata tam, Frenk pa ju pride iskat z avtom.

Našo Pio so pričele naramnice nahrbtnika rezati v vratne mišice. Prišla je do mene in si ga pričela snemati. "Ves mami, ne morem ga več nositi", mi je rekla. "Prav, kar tja le ga položi, ga boš pa jutri prišla iskat", sem ji rekla. Začudeno me je pogledala in ni razumela štos. Frenk je rešil njen problem in ji nosil nahrbtnik vse do doline.

Vinko Z. nas je nestrpnostno pričakoval na vročem soncu malo nad kočo Pri Fencu. Izčrpno smo mu poročali o vseh podrobnostih ture. Skupaj smo odšli proti koči. Preoblekli smo se, pomahali Frenku, ki je šel po Dušana in Matjaža ter pričeli prazniti vse, kar je še ostalo tekočega. Dogovorili smo se za kosilo ter počakali na manjkajoče.

Kosilo je bilo dobro in obilno. Pospravili smo ga mimogrede, saj je bila ura sedaj že bližje tretji kot drugi. Po kosilu smo se premestili ven, na senčno / sončno kombinacijo pred kočo. Otroci so se podili okoli in uživali v svobodi, ki smo jim jo pustili. Po dobri uri oddiha in polni novih moči smo se podali proti Bledu. Predlagala sem →

→ variantu, ki vodi skozi dolino, ki leži v triglavskem narodnem parku. Vsa ozka, sveže pokošena, je ležala med objemi bližnjih gora. Kako ponosni smo lahko na svojo domovino, majhno a polno drobnih biserov. Le opaziti jih moramo, sprejeti in uživati v njih.

Bled nas je pričakal s tremi praznimi parkirnimi prostori v predelu, ki je blizu jezera pa vendar še vedno "zastonj". Kar odneslo nas je do vode. Tu se je moški del odločil, da solidarnostno čuva Vinka in nas pustil, da gremo kar same okoli jezera. Obljubile smo jim, da gremo le do Zake in se nato vrnemo nazaj.

Dekleti sta si sneli čevlje in bosu izkoristili vsak dostop do vode, da sta se vsaj malo poškopili. V Zaki, na pomolih pa sta bili že mokri kot miški. Počasi je postajalo hladneje in lahko bi se tako mokri še prehladili. Posloville smo se od Majde in Vanje ter odšle nazaj proti avtu. Preoblekle smo se in poiskale moški del posadke, ki je medtem nabiral denar v Frenkov klobuk

(plače v Tosami so pre nizke za Blejske razmere). Fantje so si tako krajšali čas, čakajoč na nas. Ker sta me doma čakala dva nestrpna moška, v vasi pa je bila

najavljena veselica, sem se morala posloviti od ostalih članov odprave. Domov smo se vrnile ob 8. uri zvečer.

A. K.-I.

STO LET RADIOAKTIVNOSTI IN POL STOLETJA ATOMSKE BOMBE

Januarja 1986 je nemški znansatvenik Röntgen odkril skrivnostne žarke, s katerimi je slikal notranjost človeškega telesa in različnih predmetov. Njegovo odkritje je sprožilo številne raziskave, ki so že istega leta privedle do odkritja radioaktivnosti, pol stoletja kasneje pa do izdelave prve atomske bombe.

Röntgen je po naključju odkril skrivnostne žarke, ki jih he sevala vakumska cev, če je na elektrodi pritisnil visoko napetost. Imenoval jih je žarke X.

Odkritje žarkov X je nadalje proučeval profesor fizike Henri Becquerel. Zelo pomemben korak naprej pa sta naredila pri raziskovanju radioaktivnosti zakonca Curie. S kemijsko analizo iz uranove rude sta izločila nova, prej neznana elementa polonij in radij Marija Curie je bila tudi prva žrtev sevanja, saj ni poznala škodljivih učinkov in pri raziskavah ni pazila.

Prav te tri osebnosti (Becquerel in zakonca Curie) štejemo za odkritje radioaktivnosti in zato se tudi enota za radioaktivnost imenuje po Becquerelu (Bq).

Rojstvo atomske bombe pa je nastalo z italijanskim fizikom Enricom Fermijem, ki je pred fašizmom pobegnil v Ameriko in odkril, da razcep uranovega izotopa 235 lahko povzročimo, če ga obsevamo z nevtroni. Postopek separacije urana 235 je bil zelo zamuden, Američani pa so hoteli z izdelavo atomske bombe, ker so se bali, da ji jih nacistična Nemčija pri tem prihitela. Zato so se Američani odločili, da bodo atomsko bombo izdelali tudi na drug način, za katerega so menili, da je hitrejši. Pripravili so projekt in zgradili jedrski reaktor. Projekt je vodil Fermi in leta 1943 mu je uspelo, da so v reaktorju pridobili dovolj plutonija, da so iz njega izdelali več atomskih bomb. Prvo so sprožili za poskus v puščavi v Nevadi. Eksplozirala je le nekaj tednov pred napadom na Hirošimo. Drugo plutonijevo bombo pa so odvrgli na Nagasaki. Po Hirošimi in Nagasakiju si zaradi strašnih posledic nihče ni drznil uporabiti atomske bombe v vojni. Danes pa obstajajo bombe, ki je 2500-krat močnejša od hirošimske. Teoretično bi ena sama taka bomba lahko uničila vso Slovenijo.

ZAHVALE

Ob smrti moje drage mame **MARIJE KLOPČIČ** se najlepše zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem iz sanitetne konfekcije za denarno pomoč in izrečeno sožalje. Istočasno se lepo zahvaljujem sindikalni organizaciji za denarno pomoč namesto venca, ter sodelavki **Marti Bajde**,
Stanka LAVRIČ

Ob nepričakovani smrti **KOKALJ ANTONIJE**, vaše nekdanje delavke, se zahvaljujem nekdanjim sodelavkam in sodelavcem, društvu upokojencev, za vso pozornost, ki smo jo bili deležni ob njeni smrti.

Iskrena hvala oktetu Tosama za občuteno zapete žalostinke.

družina **KOKALJ**

Naša ljubljena **MARUŠKA** je za vedno zaprla svoje očke, njenega smeha in joka ne bo več. Žalost in bolečina sta nepopisni, vendar težko breme vsaj malo lažje nosimo ob spoznanju, da imamo prijatelje, ki nam v najtežjih trenutkih v življenju stojijo ob strani.

Dragi sodelavci **TOSAME** - sprejmite našo iskreno in srčno zahvalo za vso pomoč, ki ste nam jo nudili, za vse tople besede sožalja, cvetja, sveče in spremstvo na Maruškini zadnji poti.

Iskrena hvala tudi sindikalni organizaciji za finančno pomoč in pevcem za prelepo zapete pesmi.

KOGOVSŠEK Andreja, Gregor in Gašper

Ob boleči izgubi najinega očeta **VALENTINA HAFNER** se iskreno zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem iz konfekcije in otroške konfekcije za izrečeno sožalje, denarno pomoč, darovano svetje in sveče. Zahvala tudi sindikatu za denarno pomoč. Hvala vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Olga PAVOVEC in Marta KLANDER

Ob nenadni smrti mojega očeta **MEZEK MARKOTA** (st.) se vsem sodelavkam in sodelavcem sanitetne konfekcije ter sindikatu Tosame iskreno zahvaljujem za izrečeno sožalje in zbrano denarno pomoč. Žalujoča hčerka **Marija DIMIC** z družino

Ob prezgodnji smrti našega dragega moža, očeta in dedka, **ROKA GABERŠEK**, se najtopleje zahvaljujem vsem za izraze sožalja in številno spremstvo na njegovi zadnji poti.

Hvala tudi sindikatu za podarjeno cvetje, g. Vinku Dragarju za poslovilne besede ob odprtem grobu, prav tako pevcem oktetu Tosama za zapete pesmi.

Hvala vam vsem!

Vsi njegovi

Ob boleči izgubi moje drage mame **MARJETE ROJC**, se najlepše zahvaljujem sodelavcem in sodelavkam iz oddelka mikalnice za izrečeno sožalje, darovane sveče in svete maše ter spremstvo na njeni zadnji poti.

Zahvaljujem se tudi sindikatu.

Slavka ČESEN

Ob smrti moje drage mame **IVANKE BRUSNJA** se najlepše zahvaljujem mojim sodelavkam in sodelavcem iz oddelka mikalnice za izrečeno sožalje in denarno pomoč.

Obenem tudi lepa hvala sindikalni organizaciji za finančno pomoč, Oktetu Tosama za lepo zapete žalostinke in ga. Olgi Florjančič za tople besede ob zadnjem slovesu.

Marija PERVINŠEK

Ob smrti mojega očeta se zahvaljujem za izreke sožalja in podarjeno finančno pomoč sodelavkam in sodelavcem iz oddelka sanitetne konfekcije.

Zhvala tudi oktetu **TOSAMA**.

Vasilja FLORJANČIČ

SODELAVCI

V tej številki **TOSAME** s svojimi pismenimi prispevki sodelujejo: **Breda Cerar**, **Viljem Dolenc ing.**, **Valentina Ocvirk**, **Tone Stare**, **Marjan Štrukelj**, **Aljotzija Korbar - Tacar**, **Feliks Vodlan ing.**

Grafična oprema časopisa, oblikovanje in risbe: **Feliks Vodlan ing.**

Objavljene fotografije je posnela: **Nuša Pogačar**.

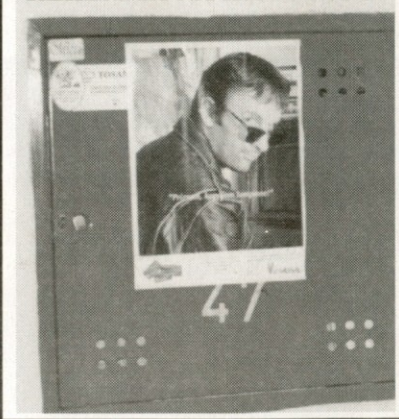
Računalniška obdelava tekstov: **Valentina Ocvirk**

Grafična postavitve časopisa: **PAPIROTI**, vse iz papirja, **Krško d.o.o.**

Avtorjem posameznih prispevkov se uredniški odbor zahvaljuje za sodelovanje in vabi tudi ostale k sodelovanju.

Pisnega gradiva avtorjem ne vračamo.

REKLAMA NA HIDRANTU

Uredniški odbor **TOSAME**:

Franc Anžin dipl.iur., **Janez Leskovec dipl.oec.**, **Feliks Vodlan ing.**

Izdaja in tehnično ureja

SKS - splošna služba

Interni časopis **TOSAMA d.d.**

VIR, Šaranovičeva 35

Izdaja v 700 izvodih

Tisk: Papiroti, vse iz papirja,

Krško d.o.o.

Na podlagi zakona o prometnem davku (Ur. list RS 4/92) in mnenja ministerstva za informiranje številka 23-201/92 z dne 23.03.1992, sodi časopis med proizvode informativne narave po 13. toč. tar. št. 3, za katere se plačuje 5% davek od prometa proizvodov.